

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ LEGAL PROBLEMS RELATED TO PROCEDURES OF THE CONSTITUTIONAL COURT

ณัฐพัชร เพ็ชรอาภรณ์¹, สุขสมัย สุทธิบัติ² จรรย์ ภักดีธนากุล³

¹หลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ²คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และ ³อดีตตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

¹Natthaphat Petch-arporn, ²Suksmai Sutthibodee, ³Jaran Pakditanakul

¹The Degree of Doctor of Law Ramkhamhaeng University., ²Faculty of Law Ramkhamhaeng University. , ³Former judge of the Constitutional Court.

*E-mail: natthaphat@pnru.ac.th

Received: 19/04/2023

Revised: 03/05/2023

Accepted: 28/06/2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญในกรณีที่เกี่ยวข้องกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม การยื่นคำร้องของประชาชนขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดี การคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติหรือบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ โดยการเขียนบทความครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อค้นพบเป็นแนวทางสำหรับใช้เป็นวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญที่เหมาะสมและชัดเจนยิ่งขึ้นต่อไป

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ควรมีบทบัญญัติและข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญให้ชัดเจนเพิ่มเติมขึ้นอีกหลายประการ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างเหมาะสมและมีความชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถยึดเป็นหลักในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องตรงตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ข้อเสนอแนะการวิจัย โดยการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ ดังนี้

1. ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะหลักเกณฑ์ วิธีการและวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพจริง เพื่อให้สามารถนำไปเป็นหลักในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและชัดเจนยิ่งขึ้น

¹ หลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ อดีตตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

2. ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ในประเด็นคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม การยื่นคำร้องของประชาชนขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดี การคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติหรือบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ

คำสำคัญ: วิธีพิจารณาคดี การคุ้มครองชั่วคราว คำวินิจฉัย การละเมิดอำนาจศาล

ABSTRACT

This article, these cases are related to the Constitutional legitimacy of the amended draft Constitution; people's petition filing for the Constitutional Court to adjudicate cases; granting provisional measures prior to the decisions of the Constitutional Court; action or enforcement to be in accordance with the decisions of the Constitutional Court; and the contempt of the Constitutional Court.

The technique of qualitative research was conducted using documentary research.

In order to obtain findings will be used as guidelines for procedures of the Constitutional Court in a more appropriate and clearer manner in the future.

Findings show guidelines for the researcher is of an opinion that Thailand should have provisions and regulations regarding the procedures of the Constitutional Court in a clearer manner in various matters. This can be used in the procedures of the Constitutional Court in a more appropriate and clearer manner. It can also be used as the principles for accurate practice and in consonance with the true intent of the Constitution of the Kingdom of Thailand.

The amendment of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court and the Rules of the Constitutional Court on Procedures of Constitutional Court as follows.

1. Recommendations in regard to the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court and the Regulations of the Constitutional Court are as follows. Criteria, methods, and procedures of the Constitutional Court should be improved or amended to be truly efficient in order to be used as the principles for practice in a more accurate and clearer manner.

2. An improvement or amendment should be in the issues of the Constitutional legitimacy of the amended draft Constitution; people's petition filing for the Constitutional Court to adjudicate cases; granting provisional measures prior to the decisions of the Constitutional Court; action or enforcement to be in accordance with the decisions of the Constitutional Court; and the contempt of the Constitutional Court.

Keywords: Procedures, Provisional measures, Decisions, Contempt of Court

บทนำ

โดยหลักแล้วรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศโดยเป็นกฎหมายที่กำหนดรูปแบบการปกครอง โครงสร้าง อำนาจหน้าที่และความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต่าง ๆ ของรัฐ เป็นหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้กับประชาชน รวมทั้งตรวจสอบและควบคุมการใช้อำนาจขององค์กรต่าง ๆ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีบัญญัติให้มีศาลรัฐธรรมนูญ อยู่ในหมวด 11 ในมาตรา 200 ถึงมาตรา 214 โดยมาตรา 210 ในวรรคแรก ได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจดังนี้ พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ และหน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และมาตรา 210 ในวรรคสอง ได้บัญญัติในเรื่องการยื่นคำร้องและเงื่อนไขการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัย การทำคำวินิจฉัย และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

ต่อมาจึงได้มีการประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ภายหลังจากการมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ จึงได้มีการออกข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 ในเวลาต่อมา โดยมาตรา 6 และมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญโดยมติของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ มีอำนาจออกข้อกำหนดเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ และนอกจากที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดของศาลเกี่ยวกับการพิจารณาคดีเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญและไม่สร้างขั้นตอนหรือก่อให้เกิดความล่าช้าโดยไม่จำเป็น

ดังนั้น ในปัจจุบันศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ โดยบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561⁴ และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี

⁴ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 210 วรรค 2 บัญญัติว่า “การยื่นคำร้องและเงื่อนไขการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัย การทำคำวินิจฉัย และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ”

รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562⁵ ในขณะที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 และศาลรัฐธรรมนูญได้มีข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 ได้มีการประกาศใช้บังคับแล้ว แต่ยังมีปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญอยู่หลายประการไม่ว่าจะเป็นเรื่องคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม การยื่นคำร้องของประชาชนขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดี การคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติหรือบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้เนื่องจากวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญไม่ว่าจะเป็นประเทศใดก็ตาม โดยเฉพาะประเทศที่มีการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญมาเป็นระยะเวลานาน จะมีหลักเกณฑ์ วิธีการและกระบวนการเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญที่ชัดเจนแน่นอน แต่สำหรับประเทศไทยเมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 แล้วนั้น มีบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญในบางประการที่มีปัญหาซึ่งไม่มีความชัดเจน สร้างขั้นตอนและก่อให้เกิดความล่าช้าโดยไม่จำเป็น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่าประเทศไทยควรมีบทบัญญัติและข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญให้ชัดเจนเพิ่มเติมขึ้นอีกหลายประการ เพื่อให้สามารถยึดเป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

จากการวิจัยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 พบว่ามีปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ที่เห็นได้อย่างชัดเจนและควรทำการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาของคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

เมื่อพิจารณาถึงอำนาจในการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ตามบทบัญญัติในมาตรา 7 วรรคหนึ่ง (12) ให้ศาลมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีในกรณีคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม นั้น คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ควรอยู่ในอำนาจใน

⁵ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 6 บัญญัติว่า “ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญรักษาการตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้มีอำนาจออกข้อกำหนด ระเบียบ และประกาศของศาล เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

การออกข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศของศาล ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามมติของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้” และ

มาตรา 28 บัญญัติว่า “นอกจากที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดของศาล เกี่ยวกับการพิจารณาคดีได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ แต่ข้อกำหนดของศาลดังกล่าวต้องไม่สร้างขั้นตอนหรือ ก่อให้เกิดความล่าช้าโดยไม่จำเป็น”

การพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่ และศาลรัฐธรรมนูญควรมีอำนาจในการพิจารณาและในการควบคุมตรวจสอบเพิ่มมากขึ้นกว่าที่มีอยู่ในปัจจุบันหรือไม่ ถึงแม้ว่าศาลรัฐธรรมนูญอาจรับคำร้องพิจารณาในกรณีของกระบวนการในการแก้ไขรัฐธรรมนูญได้ตามบทบัญญัติในมาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2) ก็ตาม

2. ปัญหาเกี่ยวกับการยื่นคำร้องของประชาชนขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดี

การใช้สิทธิของประชาชนในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติในมาตรา 213 ให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ดังนี้

ประการแรก พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 บัญญัติในมาตรา 46 บทบัญญัติดังกล่าวให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อนซึ่งการพิจารณาคำร้องของผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ว่าจะมีความเห็นหรือการพิจารณาเป็นประการใดก็ตาม บุคคลผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ก็ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยคดี ตามมาตรา 7 (11) ได้อยู่ดี

ประการที่สอง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 บัญญัติในมาตรา 47 บทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้บัญญัติไว้ให้ชัดเจนว่าศาลมีอำนาจในการพิจารณาว่า การกระทำของรัฐบาลนั้นเป็นการกระทำในกรณีใดหรือลักษณะใด จึงทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าใจ และเข้าถึงในการใช้สิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ จะเห็นได้จากในปัจจุบันมีคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาเสร็จแล้ว จากคดีที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ โดยส่วนใหญ่จะเป็นการยื่นคำร้องจากบุคคลธรรมดา คณะบุคคล นิติบุคคล จึงแสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความสนใจในการใช้สิทธิดังกล่าวเป็นจำนวนมาก และมีจำนวนคดีถึงประมาณสามในสี่ของจำนวนคดีทั้งหมดที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ แต่ก็พบว่าส่วนใหญ่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งไม่รับไว้พิจารณาวินิจฉัยคดีเป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน เนื่องจากการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญของประชาชนนั้นไม่ครบองค์ประกอบหรือไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา 213 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

ประการที่สาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 บัญญัติในมาตรา 48 บทบัญญัติดังกล่าวขึ้นเป็นการสร้างขั้นตอนและก่อให้เกิดความล่าช้าโดยไม่จำเป็นและการใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา 48 วรรคหนึ่ง ก็จะเป็นการถูกระงับสิทธิการใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา 47 (2) ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ซึ่งมาตรา 48 เป็นกรณีที่กฎหมายให้ผู้ร้องที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญ ถ้าถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญก็ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลพร้อมด้วยความเห็น แต่ตามมาตรา มาตรา 47 (2) เป็นบทกฎหมายทั่วไปที่กำหนดหลักเกณฑ์เป็นการกระทำของรัฐบาลที่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้ร้องโดยตรงต่อศาล

ธรรมนูญ โดยมีบทบัญญัติห้ามเด็ดขาดไม่ให้นำการกระทำที่รัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลและธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ที่ได้บัญญัติ ถึงกระบวนการยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

3. ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติในมาตรา 82 วรรคสอง และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 บัญญัติในมาตรา 71 วรรคหนึ่ง และมาตรา 71 วรรคสอง ประกอบกับข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 ได้กำหนดอยู่ในหมวด 2 การพิจารณา ส่วนที่ 5 มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ในข้อ 37 ถึงข้อ 40 เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และประเภทคดีเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย การกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญ ถือเป็นมาตรการที่สำคัญอย่างหนึ่ง อันจะทำให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมีผลในทางปฏิบัติเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีที่รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดวิธีการคุ้มครองชั่วคราวไว้ให้ชัดเจนก็จะเกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้ เพราะเจตนารมณ์ของการกำหนดวิธีการชั่วคราวนั้นเพื่อต้องการที่จะให้มีการชะลอหรือระงับการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องไว้เป็นการชั่วคราวหรือคุ้มครองประโยชน์ของคู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอในระหว่างการพิจารณาคดี อันจะมีผลเป็นการคุ้มครองป้องกันหรือยับยั้งความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง หากยังคงให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ที่ใช้อำนาจรัฐหรือคู่กรณีในคดีรัฐธรรมนูญยังคงกระทำการ หรือดำเนินการ หรือพิจารณาในเรื่องนั้นต่อไป ซึ่งหากต่อมาศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำ หรือการดำเนินการ หรือการพิจารณาของหน่วยงาน หรือบุคคลดังกล่าวไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว ก็อาจจะเกิดความเสียหายมากขึ้นกว่าเดิมทั้งยังเป็นการยากแก่การแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจนไม่อาจบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญได้

4. ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหรือบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 บัญญัติในมาตรา 74 ประกอบกับข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 ได้กำหนดอยู่ในหมวด 3 การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่งและการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัย ข้อ 44 และข้อ 45 ปัญหาเกี่ยวกับวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญในการปฏิบัติหรือบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญมีบทบาทที่สำคัญในการคงไว้ในความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ และหากไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญก็อาจทำให้ความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญย่อมไม่บรรลุผลตามเจตนารมณ์ที่รัฐธรรมนูญมุ่งหมายได้ ดังนั้น การปฏิบัติหรือบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ จะต้องสามารถปฏิบัติหรือบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญโดยมีผลผูกพันให้องค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในวงเวลาใดได้อย่างชัดเจน

5. ปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่ถูกจัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญจึงมีลักษณะรูปแบบศาลพิเศษที่มีอำนาจหน้าที่ต่างจากศาลยุติธรรม ศาลปกครองและศาลทหาร เพราะมีบทบาทและภารกิจสำคัญในการควบคุมมิให้กฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญไม่ว่าจะเป็นก่อนที่จะมีการประกาศใช้กฎหมาย หรือภายหลังที่มีการประกาศใช้กฎหมาย ควบคู่ไปกับการรับรองคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงจำเป็นที่จะต้องมีการมาตรการที่จะนำมาใช้เพื่อควบคุมความสงบเรียบร้อยในบริเวณศาล ทั้งยังถือเป็นมาตรการหนึ่งในการยับยั้งและป้องปรามมิให้ผู้ใดแสดงออกอันอาจเกินขอบเขตของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เพื่อป้องกันปัญหาการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญที่อาจเกิดขึ้นได้ มีการกล่าวถึงเรื่องดังกล่าวไว้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 บัญญัติในมาตรา 38 วรรคสาม ประกอบกับข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 กำหนดข้อ 10 นั้น ในเรื่องการวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญอันเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ กล่าวคือการวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะกระทำโดยสุจริตก็ดีหรือกระทำโดยไม่สุจริตก็ดีโดยหลักการวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในต่างประเทศไม่ถือเป็นการละเมิดอำนาจศาลซึ่งการบัญญัติหรือกำหนดกฎหมายในเรื่องดังกล่าวถือเป็นเรื่องที่ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญอย่างกว้างขวางหรือมากเกินไป เนื่องจากการวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญนั้นไม่อาจไปเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขคำพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญได้อยู่แล้ว แต่ในทางตรงกันข้ามการวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญไม่ว่าจะเป็นกระทำได้โดยสุจริต หรือเป็นการกระทำโดยไม่สุจริตอย่างมีเหตุผล อาจทำให้เกิดแง่มุมที่หลากหลายเพื่อนำมาปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การบัญญัติหรือกำหนดกฎหมายดังกล่าวทำให้ประชาชนไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น หรือวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเพราะเกรงว่าจะมีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล และถือได้ว่าเป็นการปิดกั้นสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนในเรื่องเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญและวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ
2. เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญในกรณีคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม การยื่นคำร้องของประชาชนขอให้ศาล

รัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดี การคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติหรือบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ

3. เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญของประเทศไทยกับศาลรัฐธรรมนูญของต่างประเทศ

4. เพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงหรือแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญอย่างเหมาะสมและชัดเจน

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญและวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

2. ทราบถึงปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 เกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญในกรณีคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม การยื่นคำร้องของประชาชนขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดี การคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติหรือบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ

3. ทราบถึงวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ตามที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องของต่างประเทศ โดยนำมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญของประเทศไทยกับศาลรัฐธรรมนูญของต่างประเทศ

4. เป็นแนวความคิดเพื่อให้รัฐสภาหรือศาลรัฐธรรมนูญใช้เป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุงหรือแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญอย่างเหมาะสมและชัดเจน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาแนวความคิดและทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ โดยจะทำการศึกษาวิจัยถึงสภาพปัญหาทั้งในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

2. การวิจัยเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญของประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 เกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ เฉพาะกรณีคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม การยื่นคำร้องของประชาชนขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ

พิจารณาวินิจฉัยคดี การคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติหรือบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ

3. การวิจัยถึงวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐออสเตรีย วิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี วิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐเกาหลี และวิธีพิจารณาคดีของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐฝรั่งเศส และกฎหมายอื่นๆ ของต่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญตามความเหมาะสม

บททวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวนี้จะนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวความคิดของการวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีของการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดเป็นหัวข้อที่จะนำเสนอ ดังนี้ แนวความคิดของศาลรัฐธรรมนูญกับโครงสร้างการจัดองค์กรของรัฐ และหลักทฤษฎีของกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญ

2. แนวความคิดและหลักการพื้นฐานของวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดเป็นหัวข้อที่จะนำเสนอ ดังนี้ หลักการพื้นฐานของการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ แนวความคิดทั่วไปเกี่ยวกับการคุ้มครองชั่วคราวและการบังคับคดี และหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการทำและผลของคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยของศาล

3. วิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญประเทศไทย ได้กำหนดเป็นหัวข้อที่จะนำเสนอ ดังนี้ วิธีพิจารณาคดี กระบวนการพิจารณาคดี การพิจารณาคดี มาตราการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัย การทำคำวินิจฉัย ผลของคำวินิจฉัย การบังคับตามคำวินิจฉัย และการละเมิดอำนาจศาล

4. ศาลรัฐธรรมนูญในต่างประเทศ ได้กำหนดเป็นหัวข้อที่จะนำเสนอ ดังนี้ การจัดองค์กรของศาลรัฐธรรมนูญในต่างประเทศ ได้แก่ การจัดองค์กรของศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐออสเตรีย การจัดองค์กรของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี การจัดองค์กรของศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐเกาหลี และการจัดองค์กรของศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐฝรั่งเศส

5. วิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญในต่างประเทศ ได้กำหนดเป็นหัวข้อที่จะนำเสนอ ดังนี้ วิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญในต่างประเทศ ได้แก่ วิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐออสเตรีย วิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี วิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐเกาหลี และวิธีพิจารณาคดีของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐฝรั่งเศส

สมมติฐานของการวิจัย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 ยังมีปัญหาบางประการเกี่ยวกับกรณีคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม การยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดี การคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติหรือบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งเรื่องขอบเขตการสร้างชั้นตอน และก่อให้เกิดความล่าช้าโดยไม่จำเป็นของกรณีดังกล่าว จึงจำเป็นต้องศึกษาว่าควรมีการปรับปรุงหรือแก้ไขบทบัญญัติและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อสามารถนำไปใช้ในการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างเหมาะสมและมีความชัดเจนยิ่งขึ้น และยึดเป็นหลักในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องตรงตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของรัฐธรรมนูญ

กรอบแนวความคิดของการวิจัย

การวิจัยปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวความคิดในการวิจัยและได้กำหนดเป็นหัวข้อที่จะนำเสนอ ดังนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้ทั้งการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการเก็บรวบรวมข้อมูลในลักษณะการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) กลุ่มบุคคลหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง การวิเคราะห์เปรียบเทียบวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ตามที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องของต่างประเทศ โดยนำมาเปรียบเทียบกับวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญประเทศไทย เพื่อให้การดำเนินการตามที่กล่าวมาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยจะดำเนินการศึกษาวิจัยตามลักษณะของการเก็บรวบรวมข้อมูลตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)) โดยเป็นการวิจัยเชิงเอกสาร จากตำรา วารสาร บทความ รายงานการวิจัย คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะลึก กลุ่มบุคคลและบุคคลที่เกี่ยวข้องจากอดีตตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กรรมการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ รวมทั้งนักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมายรัฐธรรมนูญ เจ้าหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยนี้ จะสามารถแบ่งได้เป็นดังนี้ วิธีการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การศึกษาจากแนวคิดและทฤษฎี การศึกษาบทบัญญัติของกฎหมาย และการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีการสัมภาษณ์เจาะลึกเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเครื่องมือต่าง ๆ ที่จะใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ ดังมีรายละเอียดสำคัญดังต่อไปนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการสัมภาษณ์ มีกลุ่มเป้าหมายสำคัญอยู่ 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 4 ท่าน กลุ่มที่ 2 สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ หรือกรรมการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 3 ท่าน กลุ่มที่ 3 นักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และกลุ่มที่ 4 เจ้าหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 3 ท่าน และแบบในการสัมภาษณ์ มีประเด็นคำถามเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีประเด็นคำถามที่เป็นหัวข้อสำคัญดังมีรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญตั้งแต่กระบวนการในการนำคดีเข้าสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม การยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดี องค์คณะในการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ การพิจารณารับหรือไม่รับคำร้องของศาลรัฐธรรมนูญ การคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ผลผูกพันของ

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติหรือบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายของต่างประเทศ อาทิเช่น สาธารณรัฐออสเตรเลีย สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐเกาหลี สาธารณรัฐฝรั่งเศส และหลักเกณฑ์ วิธีการและวิธีพิจารณาคดีของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยวิธีการต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในวิธีการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด โดยการวิเคราะห์จากเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี บทบัญญัติของกฎหมายทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และการทบทวนและผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อนำมาประเมินผลข้อมูลให้สอดคล้องตามโครงสร้างของการศึกษาถึงปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ และหาผลการวิจัยเพื่อนำไปทำเป็นข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัย (Data analysis research)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยนั้น ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์โดยนำการวิจัยเชิงเอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึก และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยที่ศึกษาถึงสภาพปัญหาของความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม การยื่นคำร้องของประชาชนขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดี การคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติหรือบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ และได้กำหนดเป็นหัวข้อที่จะนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยนำเสนอข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวความคิดเพื่อให้รัฐสภาหรือศาลรัฐธรรมนูญใช้เป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุงหรือแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 อย่างเหมาะสมและชัดเจน ซึ่งเพื่อให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นผู้วิจัยใคร่ขอแยกอธิบายเป็นหัวข้อสำคัญ ๆ อันมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ควรดำเนินการยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 7 วรรคหนึ่ง (12) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ในการให้ศาลมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดี โดยยกเลิกเอาส่วนที่ว่าด้วย “คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม” ออกทั้งหมด

2. ควรดำเนินการยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 41 วรรคสอง (8) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ในการขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีโดยยกเลิกเอาส่วนที่ว่าด้วย “ให้ประธานรัฐสภา ประธานผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม” ออกทั้งหมด

3. ควรดำเนินการปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ในการกำหนดวัตถุประสงค์แห่งการฟ้องคดีไว้โดยเฉพาะเจาะจง โดยกำหนดให้ผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่รับรองไว้ ตามความในมาตรา 213 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยสามารถใช้สิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ โดยเพิ่มเติมส่วนที่ว่าด้วย “กรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือการตรากฎหมายที่เป็นอำนาจและหน้าที่ของรัฐสภา ยกเว้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติในหมวดที่ว่าด้วยหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ กรณีที่ศาลไม่ส่งข้อโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญไม่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย และกรณีการใช้อำนาจขององค์กรอิสระหรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่นที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นที่สุดหรือไม่สามารถตรวจสอบได้โดยระบบศาลปกติ”

4. ควรดำเนินการปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการร้องของประชาชนขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีใหม่ โดยยกเลิกเอาส่วนที่ว่าด้วย “การให้ผู้ร้องต้องยื่นคำร้องผ่านผู้ตรวจการแผ่นดินก่อนฟ้องคดีต่อศาล” ออกทั้งหมด

5. ควรดำเนินการปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการร้องของประชาชนขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีใหม่ โดยเพิ่มเติมส่วนที่ว่าด้วย “ในการกำหนดกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการรับคำร้องของประชาชนขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีโดยเฉพาะ โดยกำหนดองค์กรตุลาการให้สามารถไต่ถามถ้อยคำพิจารณาการไม่รับคำร้องไว้ได้ และในการพิจารณาไม่รับคำร้องนั้นจะต้องเป็นกรณีเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กฎหมายหรือองค์กรตุลาการสั่งให้ดำเนินการการไม่ยื่นคำร้องภายในระยะเวลาที่กำหนด และคำร้องไม่เป็นสาระสำคัญได้รับการวินิจฉัยเท่านั้น”

6. ควรดำเนินการปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 71 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561

7. ควรกำหนดเพิ่มเติมเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการปฏิบัติหรือบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัย ให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดว่าจะให้องค์กรใดเป็นองค์กรที่มีหน้าที่ในการบังคับตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ โดยจะกำหนดว่าหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการบังคับให้

เป็นไปตามคำวินิจฉัย หรือยังอาจจะกำหนดวิธีการและมาตรการในการบังคับคดีด้วยก็สามารถทำได้ อันเป็นการบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้มีอำนาจในการบังคับคดีย่อมทำให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยถึงปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญประเทศไทยในหัวข้อต่าง ๆ ที่กล่าวถึงไว้ในบทที่ผ่านมาแล้วนั้น ในบทนี้ผู้วิจัยใคร่ขอนำเสนอบทสรุปโดยแยกอธิบายเป็นหัวข้อสำคัญ ๆ อันมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

โดยหลักการแล้วคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ไม่ควรอยู่ในอำนาจในการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ เพราะจะทำให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการพิจารณาและในการควบคุมตรวจสอบเพิ่มมากขึ้นกว่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากในปัจจุบันวิธีการเสนอเรื่องเพื่อตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการแก้ไขเพิ่มเติม ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบในทางเนื้อความเท่านั้น ดังนั้น การใช้อำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญในคดีเกี่ยวกับคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวนี้ มีลักษณะเป็นการใช้อำนาจอย่างกว้างขวางและไม่มีขอบเขตที่ชัดเจน ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่ควรใช้อำนาจพิจารณากระบวนการในการแก้ไขเพิ่มเติม

2. การยื่นคำร้องของประชาชนขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดี

การใช้สิทธิของประชาชนในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติในมาตรา 213 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ในมาตรา 46 ประกอบกับมาตรา 47 ว่าหลักเกณฑ์ ดังกล่าวที่เพิ่มขึ้นที่ต้องยื่นต่อผู้ตรวจการแผ่นดินก็ไม่ว่าหน้าที่ตรวจสอบหรือพิจารณาในเบื้องต้นก่อนที่จะเข้าสู่การพิจารณาของศาล จะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นการกำหนดถึงขั้นตอนที่เพิ่มขึ้นโดยสร้างขั้นตอนที่ก่อให้เกิดความล่าช้าและไม่มีความจำเป็นแต่อย่างใด และยังขัดกับบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญเองอีกด้วย ทั้งยังไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ในมาตรา 48 ประกอบกับมาตรา 47 ว่าการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่สามารถนำข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นไปบังคับใช้ได้กับมาตรา 48 วรรคหนึ่งและมาตรา 47 (2) ทำให้ตัวบทบัญญัติของกฎหมายเองที่ขัดแย้งกันซึ่งจะต้องใช้หลักกฎหมายที่เป็นบทกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะก่อน

3. การคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

การกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญ ถือเป็นมาตรการที่สำคัญอย่างหนึ่ง อันจะทำให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมีผลในทางปฏิบัติเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งความจริงแล้วผลของคดีบางประเภทที่เป็นผลต่อประโยชน์สาธารณะถือได้ว่ามีความสำคัญที่สุด อันจะมีผลเป็นการคุ้มครองป้องกันหรือยับยั้งความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง หากยังคงให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ที่ใช้อำนาจรัฐหรือคุณกรณีในคดีรัฐธรรมนูญยังคงกระทำการ หรือดำเนินการ หรือพิจารณาในเรื่องนั้นต่อไป ซึ่งหากต่อมาศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำ หรือการดำเนินการ หรือการพิจารณาของหน่วยงาน หรือบุคคลดังกล่าวไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว ก็อาจเกิดความเสียหายมากขึ้นกว่าเดิมทั้งยังเป็นการยากแก่การแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจนไม่อาจบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญได้ แม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จะกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ แต่อาจมีคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องใช้วิธีการคุ้มครองชั่วคราวอื่น นอกเหนือจากที่รัฐธรรมนูญบัญญัติหรือกำหนดไว้เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้น จึงควรกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญสามารถใช้ดุลพินิจกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองชั่วคราวไว้โดยเฉพาะในคดีที่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญที่สุด

4. การปฏิบัติหรือบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

การปฏิบัติหรือบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ จะต้องสามารถปฏิบัติหรือบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญโดยมีผลผูกพันให้องค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในช่วงเวลาใดได้อย่างชัดเจน และจำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์หรือวิธีการในการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ หรือมีระบบการติดตามการปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และปรับปรุงหรือแก้ไขบทบัญญัติหรือข้อกำหนดเกี่ยวกับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการในการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ หรือมีระบบการติดตามการปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ หากองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และบัญญัติให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญกำหนดองค์กรเพื่อทำหน้าที่บังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดไว้ในคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยแต่ละประเภท อาจกำหนดบุคคลหรือองค์กรที่ทำหน้าที่บังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของสภาพคดี และควรให้เป็นหน้าที่ของบุคคลหรือองค์กรนั้นๆ ที่จะติดตามให้มีการปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

5. การละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ

การละเมิดอำนาจศาลดังกล่าว ถือเป็นเรื่องที่ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญอย่างกว้างขวางหรือมากเกินไป และและถือได้ว่าเป็นการปิดกั้นสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนในเรื่องเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน

และการวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญนั้นไม่อาจไปเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขคำพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญได้อยู่แล้ว แต่ในทางตรงกันข้ามการวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยสุจริต หรือเป็นการกระทำโดยไม่สุจริตอย่างมีเหตุผล อาจทำให้เกิดแง่มุมที่หลากหลายเพื่อนำมาปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และการบัญญัติหรือกำหนดกฎหมายดังกล่าวทำให้ประชาชนไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น หรือวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเพราะเกรงว่าจะมีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล และถือได้ว่าเป็นการปิดกั้นสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนในเรื่องเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน

เอกสารอ้างอิง

Nantawat Boramanan. (2005). *The Constitutional Court compares*. Bangkok: Office of the Constitutional Court.

Banjerd Singaneti. (2017). *General knowledge about the Constitutional Court*. (2 nd edition). Bangkok: Winyuchon Publication House.

Suraphon Nitikraipot and others. (2003). *The Constitutional Court and its duties according to the Constitution*. Bangkok: Winyuchon Publication House.

Constitution de 1958, Titre VII Le Conseil constitutionnel Quoted in Nanthawat Boramanan, (2006). *Translation of the Constitution of the French Republic of 1958*. (2nd edition). Bangkok: Winyuchon Publication House.

D. Merten. Rechtsstaat und Verfassungsgerichtsbarkeit. DVBl, 1980 Quoted in Nanthawat Boramanan, (2005). *The Constitutional Court compares*. Bangkok: Office of the Constitutional Court.

Gesetz Über das Bundesverfassungsgericht vom 12. März, 1951 Quoted in Vorajate Pheerat, (2003). *Methodology of the Constitutional Court: A Comparative Study of Cases of Foreign Constitutional Courts and Thai Constitutional Courts*. Bangkok: Winyuchon Publication House.

Relevant Thai Laws

Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540 (1997).

Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007).

Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017).

The Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018).

The Rules of the Constitutional Court on the Procedures of Constitutional Court, B.E. 2562 (2019).

Relevant Foreign Laws

Geschäftsordnung des Verfassungsgerichtshofs of Austria.

Rule of Procedure of the Federal Constitutional Court.

Constitutional Court Act of South Korea.

Le Conseil Constitutionnel.